

OŚWIADCZENIE RADY MIASTA KATOWICE

z dnia 29 stycznia 2026 r.

w sprawie upamiętnienia 45-lecia Niezależnego Zrzeszenia Studentów

Na podstawie § 20 ust.1 Regulaminu Rady Miasta Katowice stanowiącego załącznik nr 3 do Statutu Miasta Katowice (Dz. Urz. Woj. ŚI. z 2022 r., poz. 6249)

Rada Miasta Katowice stwierdza:

45 lat temu zarejestrowano Niezależne Zrzeszenie Studentów (NZS), pierwszą niezależną organizację studencką w bloku wschodnim. NZS powstało jesienią 1980 r. w następstwie strajków sierpniowych. NZS tworzyli młodzi ludzie o rozmaitych poglądach, których połączyła antykomunistyczna postawa oraz chęć zmiany otaczającej ich szarej rzeczywistości PRL. Członkowie zrzeszenia walczyli o wolną Polskę, demokratyzację życia akademickiego, przestrzeganie przez władze podstawowych swobód obywatelskich oraz poszanowania praw człowieka.

Pierwsze próby rejestracji NZS zostały zablokowane przez komunistyczne władze, co doprowadziło do wybuchu strajków. W dniu 21 stycznia 1981 r. w Łodzi rozpoczął się najdłuższy w Europie strajk studencki. 10 000 studentów, wspieranych przez NZS z całej Polski, domagało się nie tylko rejestracji organizacji, ale także zmian w systemie edukacyjnym, zniesienia cenzury, uwolnienia więźniów politycznych oraz ukarania odpowiedzialnych za represje z 1970 roku. Po 29 dniach strajku okupacyjnego, 17 lutego 1981 roku, NZS został oficjalnie zarejestrowany. Po wprowadzeniu stanu wojennego NZS był pierwszą organizacją, która została zdelegalizowana przez władze komunistyczne, a ponad 400 jego działaczy było internowanych. Jednakże internowania, relegowanie ze studiów czy wyroki sądowe nie były w stanie wstrzymać funkcjonowania tej organizacji, która przez kolejne lata w wielu ośrodkach akademickich, również w Katowicach, prowadziła swoją działalność podziemną. NZS ponownie zarejestrowano we wrześniu 1989 r.

Członkowie NZS z lat osiemdziesiątych XX w. nie utracili wiary w Polskę niepodległą, demokratyczną, suwerenną i wolną od cenzury i represyjnego aparatu władzy.

Z okazji 45-lecia Niezależnego Zrzeszenia Studentów Rada Miasta Katowice składa podziękowania wszystkim członkom Niezależnego Zrzeszenia Studentów z lat osiemdziesiątych, władzom uczelnianym oraz środowiskom solidarnie ich wspierającym, a także wyraża uznanie dla ich odwagi i determinacji w walce o wolność.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Lukasz Borkowski